

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра дошкільної освіти

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ ДНЗ З РОДИНАМИ

Для освітньо-професійної програми Дошкільна освіта, спеціальності
012 Дошкільна освіта

Укладач: доцент Бухало О.Л.
(посада, прізвище та ініціали)

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 1 від «27» 08 2019р.

Зміст КНМЗНД

1. Робоча програма навчальної дисципліни;
2. Навчальний контент;
3. Методичні рекомендації до проведення практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт;
4. Дидактичне забезпечення самостійної роботи;
5. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів;
6. Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни.

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра дошкільної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Брежнева О.Г.

« 27 » 08 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.Н.21 Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта
(назва)

спеціальність 012 Дошкільна освіта
(код та найменування)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

факультет філології та масових комунікацій
(назва факультету)

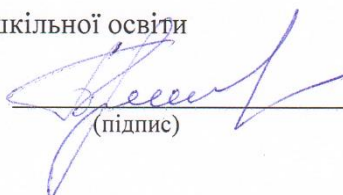
Робоча програма
Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами
для студентів ОПП **Дошкільна освіта**
Спеціальністю (напрямом підготовки) **012 Дошкільна освіта**

Укладач: Бухало О.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні **кафедри дошкільної освіти**

Протокол від “27” серпня 2019 року, № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

(Брежнєва О.Г.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2	ОПП: Дошкільна освіта ПП.Н.21 Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>Проект-презентація</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		8-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 2	Освітній рівень: <u>бакалавр</u>	20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		45 год.	67 год.
		Індивідуальні завдання:	
		9/5 год.	
Вид контролю:			
екз.			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 40:60

для заочної форми навчання – 25:75

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Теорія і методика співпраці ДНЗ з родиною» – є обґрунтування важливості соціальної ролі родини, особливості співпраці сімейного і суспільного дошкільного виховання, знайомство їх з видами, особливостями, функціями сучасної родини, розкриття змісту основних форм співпраці з родиною, знайомство з особливостями, сучасними тенденціями розвитку сімейного виховання, документами, що регламентують і регулюють сімейну політику України.

Завдання курсу:

1. Сприяти міцному усвідомленому засвоєнню студентами змісту і суті курсу «Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами», розумінню ролі родини і дошкільного закладу у виховання дошкільників;
2. Ознайомити зі змістом та основними формами співпраці з родинами в умовах дошкільного закладу і поза ним;
3. Ознайомити майбутніх вихователів із системою законодавчих документів, що регламентують сімейну політику і захищають дитинство.
4. Опанувати практичні методи та прийоми співпраці дошкільного закладу із родинами;
5. Виховувати прагнення й інтерес до організації взаємодії дошкільних закладів з родинами.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: початковий курс входить до складу нормативних дисциплін загальної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни. Успішне оволодіння програмою передбачає попереднє вивчення студентами таких навчальних дисциплін «Педагогіка загальна», «Психологія загальна», «Вступ до спеціальності», «Педагогіка загальна», «Основи педагогічної майстерності» тощо.

Результати навчання: Формулювання результатів навчання для нормативних дисциплін базується на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання):

1. Демонструвати знання основ історії дошкільної та педагогічної освіти, ясно та логічно висловлювати одержані базові знання, демонструвати розуміння теорії і вміння реалізувати методи критичного аналізу.
2. Демонструвати спроможність ефективно застосовувати засоби, методи й форми навчання, реалізовувати методики і педагогічні технології навчання та виховання дітей дошкільного віку, знання основних типів занять, їхньої структури та методики проведення.
3. Демонструвати здатність розв'язувати широке коло педагогічних проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів, засвоєних з програми психолого-педагогічного циклу.
4. Демонструвати навички педагогічного менеджменту.
5. Демонструвати здатність застосовувати сучасні технології проектування освітньої діяльності.
6. Демонструвати вправність в плануванні освітнього процесу у закладі дошкільної освіти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:** теоретичні засади курсу «Теорія та методика співпраці ДНЗ з родиною»; стилі і типи сімейного виховання; основні форми роботи ДНЗ з батьками; **уміти:** планувати та проводити просвітницьку роботу з батьками дітей дошкільного віку з різних питань виховання і навчання.

Зміст курсу передбачає проведення лекційних, семінарських занять та організацію самостійної (індивідуальної) роботи студентів. На лекціях логічно і послідовно викладаються найбільш загальні наукові питання програми. Лекції дають основи наукових знань, визначають напрями роботи на семінарських заняттях і завдання для самостійної

роботи студентів. Семінарські заняття уточнюють, конкретизують і систематизують знання, здобуті під час лекцій та самостійної роботи, розвивають педагогічне мислення, вміння вести дискусію, робити повідомлення, доповіді. Самостійна робота студентів (вивчення літератури, виконання практичних завдань тощо) спрямована на поглиблене вивчення програмового матеріалу. Контроль за самостійною роботою здійснюється в усіх формах аудиторних занять, в процесі індивідуальної роботи зі студентами, при написанні ІНДЗ та іспиту.

3. Програма навчальної дисципліни

Зміст і завдання курсу „Теорія та методика співпраці дошкільного навчального закладу з родинами”.

Зміст і завдання курсу полягає в тому, щоб допомогти вихователю у формуванні справді єдиного і повноцінного соціального середовища для щасливого життя і правильного виховання кожної дитини. При цьому під повноцінним соціальним середовищем слід розуміти не тільки зовнішні, організаційні умови, а й єдині норми та стилі спілкування дорослих з дитиною, гуманне ставлення до малюка, повага до його потреб у спілкуванні з дорослими і товаришами, в цікавих іграх і спостереженнях, предметно практичній діяльності, а також у схваленні, позитивній оцінці батьками і вихователями своєї особистості в цілому і конкретних вчинків або дій. Повага до особи дитини, особистісний підхід передбачає також чуйне, бережливе ставлення батьків і вихователів до її інтересів, здібностей і нахилів, які починають виявлятися уже в дошкільні роки, обов'язкове врахування вихователями умов життя дитини в сім'ї.

Принципи і методи організації роботи дитячого садка з родинами.

Батьківська любов, двосторонні відносини, що передбачають двох учасників – маму (тата) і дитину, яких пов'язують взаєморозуміння, взаємоповага і взаємна симпатія. Методи вивчення сім'ї – інструменти, за допомогою яких збирається, аналізується, узагальнюються дані, що характеризують сім'ю, а також розкриваються взаємозв'язки та закономірності домашнього виховання. Психолого-педагогічні методи – методи за допомогою яких одночасно і вивчаються, і коректується педагогічна позиція батьків (бесіда, спостереження, метод емпатійного слухання, виконання дитиною у присутності когось із членів сім'ї практичного завдання, відвідування вихователем сім'ї дитини; психолого-педагогічний тренінг. Методи визначення положення дитини в сім'ї – рисуночка методика; проєктивні методики; ігрові завдання; методика коментування картинок; методика завершення розповіді; методика не закінчених речень.

Взаємодія сім'ї та дошкільних закладів у вихованні дітей.

Сім'я як безпосереднє соціальне оточення має максимальні порівняно з будь-якими іншими соціальними інститутами можливості для поступового залучення зростаючої особистості до світу соціальних і емоційних цінностей, до виконання незнайомих і водночас соціально значущих ролей, до оволодіння знаннями, вміннями й навичками, необхідними дитині для становлення її соціальної й емоційної компетентності. Учені виділили три чинники впливу сім'ї на розвиток дитини: емоційний характер сімейного виховання, широту діапазону сімейного впливу, його тривалість. Кожний окремо і всі разом, вони визначають особливість і незамінність сім'ї для соціально-емоційного розвитку дошкільника.

Завдання дошкільних закладів у роботі з сім'єю.

Робота з родинами важлива і складна ланка діяльності вихователя та інших працівників дошкільного закладу. Вона спрямована на розв'язання таких завдань: - встановлення єдності у вихованні дітей; - педагогічна освіта батьків; - вивчення й поширення передового досвіду сімейного виховання; - ознайомлення батьків з життям і роботою дошкільного закладу. На виконання цього завдання спрямовано всю роботу яка провадиться в дошкільному закладі з сім'єю. Допомагати батькам в оволодінні знаннями про дитину, про закономірності її розвитку, шляхи впливу на неї з метою всебічного

гармонійного розвитку, підготовки до навчання в школі. Вихователь відвідуючи сім'ї, бесідує з батьками, спостерігаючи за дітьми, відмічає позитивний досвід організації життя дітей у вечірній час, у вихідні дні, вмілий вплив батьків на їхні інтереси вчинки.

Особливості сімейного виховання дошкільників.

У сім'ї дитина утримує перші уявлення про себе та інших людей, розвиває необхідні для життя соціальні почуття, навички спілкування і спільної діяльності. Родина створює передумови для взаємопроникнення світу дітей і дорослих, що є важливим чинником соціалізації особистості. Унікальні виховні можливості сім'ї впливають на людину протягом усього її життя. Характерною особливістю виховного впливу сім'ї є його первинність. Йдеться про те, що сім'я є першим джерелом цього впливу, а як зазначив Ж.-Ж. Руссо кожен наступний вихователь значно слабше впливає на дитину ніж попередній. Крім того, процес виховання в сім'ї є більш природним ніж у виховному закладі. Взаємодія у сім'ї передбачає ширші можливості для дитини бути суб'єктом діяльності, ніж у дошкільних закладах у яких вона є більш зарегламентованою.

Форми і зміст роботи дошкільного закладу з сім'єю.

З метою встановлення взаємодії з кожною родиною, ознайомлення з побутом, системою виховання дитини, щоб встановити необхідні взаєморозуміння і довір'я, працівники дошкільних закладів вдаються до різноманітних форм індивідуальної роботи з батьками: бесід; консультацій; - відвідування сімей; - запрошення батьків до дитячого садка. У роботі з родиною є такі проблеми, які доцільніше ставити на обговорення колективу батьків. До таких проблем належить: авторитет батьків, роль сім'ї у вихованні дитини.

Шляхи формування педагогічної культури і компетенції батьків.

Соціально відповідальні батьки багато зусиль затрачають для того, щоб їхні діти вирости досконалими особистостями, максимально само реалізувалися в житті. Однак ці зусилля не завжди дають очікувані результати, що великою мірою залежить і від системи сімейних цінностей, рівня особистісної культури кожного з батьків, у тому числі педагогічної культури. Педагогічна культура батьків – це осмислений, а іноді й не усвідомлений досвід власного дитинства, результат освіти, самоосвіти, психологічного розвитку особистості. Особливо вона актуалізується з народженням дитини, яка своєю появою на світ, своїми кроками у світ і пожиттю стимулює бурхливий розвиток педагогічної культури батьків.

Батьківський авторитет та його значення у вихованні дітей.

Виховання у родині ґрунтується передусім на авторитеті батьків, оскільки для дитини перших років життя зміст їх авторитету, за словами А. Макаренка полягає в тому, що він не вимагає ніяких доказів, приймається нею як безсумнівна гідність старшого, як його сила і цінність. Авторитет реалізує себе у впливі особи, життєвому досвіді, заснованому на знаннях, моральних чеснотах. Переваги авторитетних для дитини батьків ґрунтується на їхніх знаннях, уміннях, досвіді, зрілості, а не на зверхності або поблажливості. Справжній батьківський авторитет виростає на любові до дітей .

Реалізація педагогічних вмінь батьків у всебічному вихованні дошкільників.

У дошкільному дитинстві закладаються основи здоров'я, виховуються основні риси особистості людини. Родини разом з дошкільними закладами мають створювати сприятливі умови для оптимального фізичного, розумового морального, естетичного та трудового розвитку.

Програмовий зміст

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти проблеми співпраці ДНЗ з родинами

Тема 1. Взаємодія родини та ДНЗ щодо виховання дошкільника

Тема 2. Психолого-педагогічні умови взаємодії ДНЗ та родини

Змістовий модуль 2. Методика співпраці дошкільних навчальних закладів з родиною

Тема 1. Роль дошкільної установи в підвищенні педагогічної культури сім'ї.

Тема 2. Моделі організації партнерської взаємодії з родиною.

Змістовий модуль 3. Робота з батьками в додаткових закладах дошкільної освіти

Тема 1. Умови успішної співпраці сім'ї і педагогів у додаткових закладах освіти.

Тема 2 . Педагогічна підтримка сім'ї з дитиною раннього віку в групі короткочасного перебування

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог го	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти проблеми співпраці ЗДО з родинами												
Тема 1. Взаємодія родини та ЗДО щодо виховання дошкільника	13	4	2	-	-	7	13	2	-	-	-	11
Тема 2. Психолого-педагогічні умови взаємодії ЗДО та родини	12	2	2	-	-	8	13	-	2	-	-	11
Разом за змістовим модулем 1	25	6	4	-	-	15	26	2	2	-	-	22
Змістовий модуль 2.Методика співпраці ЗДО з родиною												
Тема 1. Роль дошкільної установи в підвищенні педагогічної культури сім'ї.	15	4	4	-	-	7	15	2	2	-	-	11
Тема 2. Моделі організації партнерської взаємодії з родиною.	12	2	2	-	-	8	15	2	2	-	-	11
Разом за змістовим модулем 2	27	6	6	-	-	15	30	4	4	-	-	22
Змістовий модуль 3.Робота з батьками в додаткових закладах дошкільної освіти												
Тема 1. Умови успішної співпраці сім'ї і педагогів у додаткових закладах освіти.	13	4	2	-	-	7	14	2	-	-	-	12
Тема 2.	16	4	4	-	-	8	15	2	2	-	-	11

Педагогічна підтримка сім'ї з дитиною раннього віку в групі короткочасного перебування												
Разом за змістовим модулем 3	29	8	6	-	-	15	29	4	2	-	-	23
Усього годин	81	20	16	-	-	45	85	10	8	-	-	67
Модуль 2												
ІНДЗ	9		-	-	9	-	5		-	-	5	
Усього годин	90	20	16	-	6	45	90	10	8	-	5	67

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Взаємодія родини та ЗДО щодо виховання дошкільника	2	-
2.	Психолого-педагогічні основи та шляхи взаємодії сім'ї та ЗДО.	2	2
3.	Моделі та форми організації партнерської взаємодії з сім'єю.	4	2
4.	Розвиток активності батьків у спільному з педагогами вихованні дітей.	2	2
5.	Професійна допомога педагогів закладів додаткової освіти дошкільників.	2	-
6.	Ранній педагогічний супровід та підтримка молоді сім'ї	4	2
	Разом	16	8

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Становлення проблеми співпраці ЗДО з родинами	7	11
2	Психолого-педагогічні основи взаємодії сім'ї та ЗДО.	8	11
3	Педагогічна культура батьків.	7	11
4	Співпраця ЗДО з батьками: шляхи взаємодії.	8	11
5	Моделі організації партнерської взаємодії з сім'єю.	7	12
6	Форми організації партнерської взаємодії з сім'єю.	8	11
	Разом	45	67

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ захистом творчого проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид творчої роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями з корекційної педагогіки та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента. З даної дисципліни студент виконує індивідуально-дослідне завдання (творчий проект) за результатами вивчення змістових модулів.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація,

узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу.

Вид ІНДЗ – творчий проект. ІНДЗ має бути стислим, носити оглядовий характер. Повинно бути представлено у зручній для сприймання формі, бажано у вигляді мультимедійної презентації (PowerPoint, MovieMaker).

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.

Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1	Обґрунтування актуальності обраної теми	1
2	Логіка викладення матеріалу	2
3	Визначення сучасного стану проблеми, її перспективність	2
4	Обізнаність у науковій та методичній літературі, широта представлених авторських позицій	2
5	Обґрунтування власної позиції	2
6	Оформлення роботи	1
	Разом	10

Характеристика рівнів виконання ІНДЗ:

Високий рівень виконання (10-9 балів): робота містить всі структурні компоненти. Найважлива аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, логічні. Найважливе власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (8 – 7балів): Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацювати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (6 - 4 балів): студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (3-0 балів): Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

10. Методи навчання

Курс містить два змістові модулі, передбачає проведення лекційних, практичних (семінарських) занять, а також організацію самостійної роботи студентів. Семінарські заняття (традиційні, комбіновані; практичні заняття), індивідуальні заняття (консультації, тестування), самостійна робота студентів з підручниками та іншою навчальною літературою. Методи навчання: словесні (бесіди, дискусії, інструктажі); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (самостійна робота, індивідуальна робота); проблемні (проблемне викладання, частково-пошукове, дослідне); інтерактивні

(евристична бесіда, ділова гра, мозковий штурм, сензитивний та комунікативний тренінг, методи з використанням мультимедійних технологій тощо).

11. Критерії оцінювання

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на лекціях семінарських заняттях та самостійну роботу.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, навели власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з даної теми та висловили власну думку.

Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами): Програмою курсу визначений перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми.

2 бали нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.

1 бал нараховуються студентам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту.

Підготовка творчих завдань(есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену робочою програмою. Головна мета есе – це самостійне викладення студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2 бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки

1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків..

Ведення конспекту першоджерел

2 бали отримують студенти, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу, засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити.

1 бал отримують студенти, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Критерії поточної модульної оцінки знань студентів

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінки
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час

	усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної в шкали.

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується заліком, становить за поточну успішність 60 балів, на заліку – 40 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінку "**відмінно**", за європейською шкалою – A (див. шкалу оцінок), отримує студент за глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому він легко орієнтується, понятійного апарату, за уміння зв'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. Оцінка "**відмінно**" ставиться, коли студент самостійно набуває практичних навичок з питань дошкільної освіти, який глибоко засвоїв основні поняття, а також вміє раціонально застосувати отримані знання із врахуванням

особливостей. Студент не повинен вагатися при видозміні запитання, повинен робити детальні та узагальнюючі висновки.

Оцінку "**добре**", за шкалою ECTS – B, отримує студент за повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування в вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки), нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента повинна будуватись на основі самостійного мислення.

Оцінку "**добре**", за шкалою ECTS – C, отримує студент за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.

Оцінки "**задовільно**", за європейською шкалою D, заслуговує студент, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, що справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент слабо знає структуру курсу, допускає помилки у відповіді, засвоїв і набув практичних навичок у використанні відомих методів обробки із застосуванням типових реалізацій. Вагається при відповіді на видозмінене запитання, разом з тим студент володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.

Оцінки "**задовільно**", за шкалою ECTS – E, заслуговує студент за неповне опанування програмного матеріалу, але отримані знання і набуті практичні навички відповідають мінімальним критеріям оцінювання.

Оцінка "**незадовільно**", за шкалою ECTS – FX, виставляється, коли студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "**незадовільно**" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткових знань з курсу.

Оцінка "**незадовільно**", за шкалою ECTS – F, виставляється студенту за повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді і передбачає повторне навчання студента з дисципліни. За повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді за європейською шкалою виставляється оцінка F, яка передбачає повторне навчання студента з дисципліни.

12. Засоби оцінювання

В основі модульного контролю з дисципліни лежить накопичення оцінок (балів) за певний період навчання. Цей період включає різні види діяльності студента: роботу на семінарських заняттях, виконання тестів, модульних контрольних робіт, написання рефератів, підготовку творчих завдань та інше. Сума балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи кожного студента. За основу оцінювання досягнень студентів використана 100 - бальна шкала.

Модуль 1 - поточного тестування - передбачає відпрацювання студентами матеріалу семінарських занять за двома змістовими модулями, а також проведення тестування наприкінці кожного змістового модуля. Модуль 2 - індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) - передбачає перевірку і захист роботи за певною темою.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі засоби:

- **усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповіді, презентація рефератів тощо.

- **письмового контролю:** модульне письмове тестування, реферат, конспекти занять.

- **комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проєктів.

- **самоконтролю:** самооцінка своїх знань, самоаналіз.

Принципи контролю за успішністю: пред'явлення єдиних вимог; об'єктивність, систематичність, системність, індивідуальний характер контролю; диференційований

контроль.

Функції контролю (контрольна, навчально-виховна, організаторська, розвивальна, стимулювальна, управлінська, діагностична, прогностична).

Форми контролю - усне чи письмове опитування, колоквіум, полілог, семінар, тестування, реферат, презентація, конспектування, складання анотацій, аналіз проведених занять тощо.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	10	10		

14. Інструменти, обладнання програмне забезпечення

Для вивчення матеріалу дисципліни застосовуються аудіовізуальні (мультимедійні, презентаційні) технології, які підвищують наочність, інформативність у подачі інформації, дозволяють оптимізувати процес проведення занять.

15. Рекомендовані джерела інформації

1. Антонова Т., Волкова Е., Мишина Н. Проблема и поиск современных форм сотрудничества педагогов детского сада с семьей ребенка // Дошкольное воспитание. 1998. № 6.
2. Арнаутова Е.П. Основы сотрудничества педагога с семьей дошкольника. М., 1994.
3. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
4. Белкин А С. Ситуация успеха. Как ее создать. М., 1991.
5. Белкин А.С. Знаете ли вы своего ребенка? М., 1986.
6. Бениаминова М.В. Воспитание детей. М., 1981.
7. Беленька Г.В., Богініч О.Я., М.А. Машовець. Здоров'я дитини від родини. Як виховати в сім'ї здорову дитину від народження до повноліття. – К.: 2006.
8. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна — Х. : Вид. група «Основа», 2013. – 222, [2] с. – (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).
9. Воспитание дошкольника в семье: Вопросы теории и методики / Под ред. Т.А. Марковой. М., 1979.
10. Воспитатели и родители: из опыта работы / Сост. Л.В. Загик, М.В. Иванова. М., 1985.
11. Григорьева И., Козлова Л. Как мы работаем с родителями // Дошкольное воспитание. 1998. № 9.
12. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років (3-тє видання, доопрацьоване і доповнене) / наук.кер. проекту: О.В. Огневюк, К.І. Волинець, наук. кер. програмою: О.В. Проскура та ін.. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
13. Загик'Л.В., Куликова Т.А., Маркова Т.А. и др. Воспитателю о работе с семьей: Пособие для воспитателя детского сада / Под ред. Н.Ф. Виноградовой. М., 1989.
14. Зверева О.Л., Ганичева А.Н. Семейная педагогика и домашнее воспитание. М., 1999.
15. Иванова Г.М., Краснова СП. В детском саду — как дома. Волгоград, 2000.
16. Каньоса Н.Г. Навчально-методичний підготовлено відповідно до чинної програми курсу «Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами» підготовки спеціаліста галузі знань 0101

Педагогічна освіта 6.010101 «Дошкільна освіта».

17. Карпенко И.А., Петровский В. А. Контакт между воспитателем и родителями как условие преемственности между детским садом и школой. Лиепая, 1986.
18. Киреева Л.А., Мамайчук И.И. Психолого-педагогическая помощь семье. Л., 1986.
19. Ковалев СВ. Психология семейных отношений. М., 1987.
20. Ковалев СВ. Психология современной семьи. М., 1985.
21. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: У 3-х томах Том І. Основи родинних взаємовідносин. – Івано-Франківськ, 2006. – 288 с.
22. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей – Практика управління дошкільним закладом, 2014 – № 4 – с. 7-15.
23. Корчак Я. Как любить ребенка. М., 1990.
24. Куликова Т.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание. М., 1999.
25. Ладивір С. Родинні джерела духовності // Дошкільне виховання, 2012 - №5 – с. 6-9.
26. Лесгафт П.Ф. Семейное воспитание ребенка и его значение. М., 1991.
27. Маленкова Л.И. Педагоги, родители и дети (воспитателю, классному руководителю о работе с родителями). М., 1994.
28. Манилюк Ю. Оптимальна модель педагогічної взаємодії у дитсадку // Дошкільне виховання, 2012. – С. 11-14.
29. Манина И., Рожкова Т. Дети, воспитатели, родители // Дошкольное воспитание. 2001. № 1.
30. Минияров В.М. Психология семейного воспитания (диагностико-коррекционный аспект). М.; Воронеж, 2000.
31. Никитин Б.П., Никитина Л.А. Мы, наши дети и внуки. М., 1989.
32. Никитина Л.А. Мама или детский сад. М., 1990.
33. Сухарева Л.С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. – Х.: Вид. група „Основа”: „Тріада”, 2008. – 128 с. (Серія: „ДНЗ. Вихователю”.)
34. Сухомлинский В. Как воспитать настоящего человека // В. Сухомлинский. Избранные произведения в пяти томах. – К : Рад. шк., 1979. – Т. 2. – С.159-44.
35. Товкач І.Є. Хочу бути мамою, хочу бути татом. Навч. – метод. посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 368 с.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ (скорочений текст лекцій)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I - ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ СПІВПРАЦІ ДНЗ З РОДИНАМИ

ЛЕКЦІЯ № 1. Взаємодія сім'ї та дошкільного навчального закладу щодо виховання дошкільника

1. Основи взаємодії дошкільного закладу з сім'єю
2. Сім'я та її виховна функція
3. Організація спільної діяльності сім'ї та дошкільного закладу
4. Зміст, організація й методика співпраці ДНЗ та батьків

1) Дошкільне дитинство - унікальний період у житті людини, коли формується здоров'я, здійснюється розвиток особистості.

У той же час це період, у плині якого дитина перебуває в повній залежності від навколишніх дорослих - батьків, педагогів. Тому неналежний відхід, поведінкові, соціальні й емоційні проблеми, що виникають у цьому віці, приводять до важких наслідків у майбутньому.

Відповідно до Закону "Про освіту" і Типовим положенням про дошкільний навчальний заклад одним з основних завдань, що стоять перед дитячим садом, є "взаємодія з родиною для забезпечення повноцінного розвитку дитини".

Тому необхідно мати активний курс на створення єдиного простору розвитку дитини, як у ДНЗ, так й у родині. Педагог у ДНЗ повинен працювати таким чином, щоб батько могли: перебороти авторитаризм і побачити світ з позиції дитини; досягти розуміння того, що не можна дитину порівнювати з іншими дітьми; довідатися сильні й слабкі сторони розвитку дитини й урахувати їх; бути емоційною підтримкою дитини.

За тисячолітню історію людства зложилися дві галузі виховання підростаючого покоління: сімейне й суспільне. Здавна ведеться суперечка, що важливіше в становленні особистості: родина або суспільне виховання? Одні великі педагоги схилилися на користь родини, інші віддавали пальму першості суспільним закладам.

Тим часом, сучасна наука має у своєму розпорядженні численні дані, що свідчать про те, що без шкоди для розвитку особистості дитини неможливо відмовитися від сімейного виховання, оскільки його сила й дієвість непорівнянні ні з яким, навіть дуже кваліфікованим вихованням у дитячому саду або школі.

Для забезпечення сприятливих умов життя й виховання дитини, формування основ повноцінної, гармонійної особистості необхідні зміцнення й розвиток тісного зв'язку й взаємодії дитячого саду й родини.

Ідея взаємозв'язку суспільного й сімейного виховання знайшла своє відбиття в ряді нормативно-правових документів, у тому числі в "Концепції дошкільного виховання", "Положенні про дошкільний навчальний заклад", Законі "Про освіту" й ін.

Так, у законі "Про освіту" записано, що "батьки є першими педагогами. Вони зобов'язані закласти основи фізичного, морального й інтелектуального розвитку особистості дитини в ранньому віці".

Відповідно до цього міняється й позиція дошкільного закладу в роботі з родиною. Кожний дошкільний навчальний заклад не тільки виховує дитину, але й консультує батьків з питань виховання дітей. Педагог дошкільного закладу - не тільки вихователь дітей, але й партнер батьків по їхньому вихованню.

2) З перших днів свого життя дитина починає поступово всотувати в себе навички вживання у світ і виживання у ньому, опановувати соціальний досвід (соціалізується).

З часом дитина розширює сферу своєї взаємодії зі світом, на неї спрямовують свої впливи різноманітні соціальні інститути, які доповнюють, урізноманітнюють виховні

зусилля сім'ї. На етапі дошкільного дитинства провідним соціальним інститутом, покликаним забезпечити різнобічний розвиток дитини, є система дошкільних закладів. Гармонійна взаємодія їх із сім'єю є запорукою повноцінності буття дитини, розкриття і реалізації її потенціалу, виходу на нові орбіти соціальної реальності. І все-таки найвища відповідальність за виховання дітей у цій взаємодії належить сім'ї.

В усі часи і серед різних народів родинне виховання було і є незмінною цінністю, головною духовною основою життя нації, могутнім соціальним феноменом, який найтісніше об'єднує людей, неперевершеним чинником самовиявлення людини в усіх її іпостасях: немовля, дитина, підліток, юнак (дівчина), чоловік (жінка), син (дочка), дідусь, бабуся, онук та ін.

Сім'я — мала соціально-психологічна група, члени якої пов'язані шлюбними або родинними стосунками, спільністю побуту і взаємною моральною відповідальністю.

Соціальна роль сім'ї обумовлена потребою суспільства у фізичному і духовному відтворенні населення. Будучи одним із найважливіших елементів суспільства, значною мірою залежачи від процесів і тенденцій у ньому, сім'я є відносно автономним соціальним інститутом, що зумовлює її соціальну стійкість, захищеність, навіть недоступність для соціальних експериментувань. Як і кожне соціальне явище, вона також розвивається.

Сім'я виконує різноманітні зовнішні і внутрішні функції. З огляду на особливості соціального буття сім'ї, виокремлюють такі провідні її функції:

- виховна функція. Полягає вона у задоволенні індивідуальних потреб у батьківстві та материнстві, самореалізації особистості в дітях. Стосовно суспільства виховна функція сім'ї забезпечує соціалізацію підростаючого покоління;

- господарсько-побутова функція. Спрямована вона на задоволення матеріальних потреб членів сім'ї, забезпечення умов для збереження і зміцнення їхнього здоров'я, організацію відпочинку;

- емоційна функція. Реалізація її задовольняє потребу людини у визнанні, любові, турботі, психологічному захисті;

- функція духовного спілкування. Забезпечує взаємне розуміння і духовне збагачення особистості;

- функція формування досвіду соціального життя. У сім'ї особистість здобуває первинні знання і навички взаємодії з людьми, поведінки в суспільстві, набуває досвіду соціального контролю за виконанням його норм і правил;

- сексуально-еротична функція. Забезпечує продовження роду, задовольняє потреби індивіда у сексуальному житті.

Порушення функцій сім'ї може бути пов'язане з політичними, соціально-економічними умовами її життя, особистісними якостями її членів, особливостями їхніх взаємин. Неблагополуччя у сім'ї породжує проблеми у розвитку дітей.

У сучасній сім'ї особлива роль належить функціям духовного спілкування, емоційної підтримки, виховній функції, оскільки суспільство, навчально-виховні заклади не можуть забезпечити таких унікальних умов для емоційно-духовного життя особистості, якими володіє сім'я. Саме завдяки проживанню в сім'ї, цілеспрямованим її зусиллям людина пізнає, осягає свою людську сутність, обов'язки перед іншими людьми, передусім перед батьками і дітьми, утверджує в собі все людське. Для цього вона повинна вирости в сім'ї, в якій витає дух любові, всі чуйно, турботливо ставляться одне до одного. Адже уроки доброти, любові, здатність до співпереживання неможливо почерпнути з книжок. Ці якості виробляються в дитині передусім під час її взаємодії з найближчими їй людьми. Відчуваючи любов до себе, спостерігаючи, у чому це виявляється, дитина вчиться любити інших людей. А любов до дитини виростає із взаємної любові батьків, від уроків любові, отриманих ними у своєму дитинстві, від щирості їхніх стосунків зі своїми батьками.

Особливості виховної функції сім'ї полягають у тому, що вона одночасно виховує дорослих і дітей та реалізується у таких трьох головних аспектах:

1) Становлення, розвиток, виховання дитини як особистості, сприяння розвитку її

здібностей. Сім'я репрезентує дитині суспільство, забезпечує передавання їй соціального досвіду, охороняє її права.

2) Здійснення виховного впливу сім'ї на кожного індивіда впродовж усього його життя. Кожна сім'я має свою систему виховання, засновану на певних ціннісних орієнтаціях. Спочатку несвідомо, орієнтуючись на почуття близьких людей, дитина починає розуміти, що в її поведінці їх радує, а що засмучує. Пізніше у неї формуються уявлення про те, що є прийнятним у сім'ї, а дорослішаючи, вона починає усвідомлювати принципи, на яких вибудовуються стосунки в її сім'ї, порівнювати їх з ідеальною, на її погляд, системою.

3) Спонування дітьми саморозвитку, самовдосконалення своїх батьків та інших родичів. Дитина є невичерпним джерелом життєвих успіхів, емоційних стимуляторів для дорослих. Ледь з'явившись на світ, вона значно розширює його горизонти для своїх батьків, вносить у їхнє життя багато нового. Підростання, дорослішання дитини потребує нових знань, виховних умінь і навичок дорослих, реалізації своєї соціальної ролі на більш високому рівні. Виховуючи дитину, батьки самі повинні поводитися на рівні вимог, які їй пред'являють. Очевидно, на цьому ґрунтуються твердження, що не сім'я соціалізує дитину, а дитина соціалізує дорослих.

У дошкільні роки дитина повністю ототожнює себе зі своєю сім'єю, передусім із батьками; її емоційний світ майже цілком залежить від атмосфери в сім'ї. Саме тут вона пізнає й опановує моделі моральної поведінки, взаємодії з іншими людьми, природою тощо.

3) Процеси демократизації в системі освіти, її варіативність, інноваційні програми обумовили необхідність пошуку рішення проблем взаємодії дошкільного навчального закладу з родиною, створення умов для підвищення педагогічної культури батьків.

Практики й дослідники виявили й сформулювали в цьому зв'язку наступні протиріччя:

- між правами й обов'язками батьків і невмінням ними користуватися;
- між потребою батьків на освітні послуги й відсутністю умов їхнього надання;
- між прагненням батьків до активної діяльності в дошкільному закладі й строго регламентованим характером діяльності закладу;
- між низьким рівнем педагогічної культури й недостатніх знань основ психології батьками й відсутністю систем навчання їх у дошкільних закладах.

Зміцнення й розвиток тісного зв'язку й взаємодії різних соціальних інститутів (дитячий сад, родина, суспільство) забезпечують сприятливі умови життя й виховання дитини, формування основ повноцінної, гармонійної особистості.

На сучасному етапі в основу спільної діяльності родини й дошкільного закладу закладені наступні принципи:

- батьки й педагоги є партнерами у вихованні й навчанні дітей;
- це єдине розуміння педагогами й батьками цілей і завдань виховання й навчання дітей;
- допомога, повага й довіра до дитини як з боку педагогів, так і з боку батьків;
- знання педагогами й батьками виховних можливостей колективу й родини, максимальне використання виховного потенціалу в спільній роботі з дітьми;
- постійний аналіз процесу взаємодії родини й дошкільного закладу, його проміжних і кінцевих результатів.

4) Зміст, організація й методика співпраці ДНЗ та батьків включає в себе:

- єдність у роботі дитячого саду й родини по вихованню дітей;
- взаємна довіра у взаєминах між педагогами й батьками, розуміння потреб й інтересів дитини й своїх обов'язків як вихователів;
- зміцнення авторитету педагога в родині й батьків у дитячому саду;
- установлення правильних відносин на основі доброзичливої критики й самокритики;
- взаємодопомога в спільній роботі з виховання дошкільників.

Дитячий сад повсякденно допомагає батькам у вихованні дітей. У свою чергу батьки допомагають дитячому саду в різноманітній виховній і господарській роботі;

-- вивчення кращого досвіду сімейного виховання, пропаганду його серед широкого кола батьків, використання в роботі дитячого саду позитивних методів сімейного виховання;

-- використання різноманітних форм роботи дитячого саду з родиною в їхньому взаємозв'язку: знайомлення з батьками й іншими членами родини; консультації; групові й загальні батьківські збори; конференції, лекторій, батьківські університети, наочні форми пропаганди;

-- індивідуальні й групові форми роботи з батьками, які доповнюють один одного. Щоденне спілкування вихователя з батьками створює більші можливості для індивідуальної роботи, для зміцнення зв'язку між родиною й дитячим садом;

-- систематичний плановий зв'язок дитячого саду з батьками протягом усього року з урахуванням завдань і змісту виховної роботи з дітьми;

-- залучення активу батьків, громадськості до діяльності дошкільної установи, до роботи з родинами.

На основі досліджень можна виділити спектр дій по залученню батьків у діяльність ДНЗ.

Перші контакти між родинами й ДНЗ:

-- запрошення батьків з дітьми або без них відвідати установу до початку заняття;

-- відвідування співробітниками родин вдома;

-- подання батькам письмової інформації про установу;

-- зустріч для з'ясування умов відвідування дитиною установи;

-- складання договору.

Таким чином, робота батьків і педагогів в умовах дошкільної установи носить яскраво виражений специфічний характер співробітництва, тому що змінилися й зміст, і форми взаємин між батьками й робітниками дошкільної установи.

ЛЕКЦІЯ № 2. Особливості організації взаємодії ЗДО з родинами

1. Державні та нормативні документи про взаємодію дошкільного навчального закладу з сім'єю
2. Методична служба як основний елемент в опануванні педагогами конструктивної взаємодії з батьками
3. Методичні рекомендації вихователям щодо взаємодії з родинами вихованців
4. Напрями педагогічної просвіти батьків на основі педагогічної взаємодії

1) Співпраця дошкільного закладу та сім'ї передбачає наявність у батьків відповідальності, а у вихователів — сімейної центрованості педагогічної діяльності, заснованої на розгляді дитини в контексті її родини.

Основний шлях налагодження такої співпраці — організація освітньої взаємодії, результатом якої стане реалізація мети і принципів особистісно-орієнтованої освіти дошкільнят.

Криза сучасних сімей виявляється у збільшенні труднощів сімейного виховання, послабленні уваги до духовних цінностей. Відсутність у молодих батьків свідомого ставлення до їх ролі, зниження соціальної настанови на виховання, освіту дітей, наявність протиріч в уявленнях про мету, завдання виховання, закономірності психічного розвитку дитини — все це негативно впливає на стабільність молоді сім'ї та повноцінне становлення особистості дитини, посилює емоціональне напруження в сім'ї та в цілому негативно відбивається на розвитку дітей. Саме тому необхідним є новий підхід до проблеми взаємодії ДНЗ і сім'ї.

Державна політика в галузі освіти підкреслює провідну та важливу роль сім'ї у вихованні молодого покоління. Зокрема, у ст. 3 п. 2 Закону України «Про дошкільну освіту»

передбачено: «Держава надає всебічну допомогу сім'ї у розвитку виховання та навчання дитини; ... піклується про збереження та зміцнення здоров'я, психологічний і фізичний розвиток дітей».

У ст. 6 Закону України «Про дошкільну освіту» окреслено такі основні принципи дошкільної освіти:

- єдність виховних впливів сім'ї та дошкільного навчального закладу;
- наступність і перспективність між дошкільною і початковою загальною освітою;
- доступність для кожного громадянина освітніх послуг, що надає система дошкільної освіти;
- рівність умов для реалізації задатків, нахилів, здібностей, обдарувань різнобічного розвитку, виховання, навчання та оздоровлення дітей;
- світський характер дошкільної освіти;
- особистісно-орієнтований підхід до розвитку особистості дитини;
- демократизація та гуманізація педагогічного процесу;
- відповідність змісту рівня та обсягу дошкільної освіти до особливостей розвитку та стану здоров'я дітей дошкільного віку.

У ст. 8 Закону України «Про дошкільну освіту» визначені певний обов'язок та роль сім'ї у дошкільній освіті:

1. Сім'я зобов'язана сприяти здобуттю дитиною освіти у дошкільних та інших навчальних закладах або забезпечити дошкільну освіту в сім'ї відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти.

2. Відвідування дитиною дошкільного навчального закладу не звільняє сім'ю від обов'язку виховувати, розвивати і навчати її в родинному колі.

3. Батьки або особи, які їх замінюють, відповідають перед суспільством, державою за розвиток, виховання та навчання дітей, а також збереження їх життя, здоров'я, людської гідності.

У Базовому компоненті дошкільної освіти України визначено, що: «Дошкільна освіта є самостійною системою, обов'язковою складовою освіти в Україні, яка гармонійно поєднує сімейне та суспільне виховання. Найпершим суспільним середовищем для дитини стає дошкільний навчальний заклад, метою якого є забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, її фізичного і психічного здоров'я виховання ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе, формування механізмів соціальної адаптації...»

Базовий компонент дошкільної освіти спрямовує зусилля батьків, педагогів, психологів на розвиток творчого потенціалу дитини, що має свої особливості у дошкільному дитинстві на своєчасне підтримання досягнень індивідуальної своєрідності неповторного життєвого шляху дитини, забезпечення психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини у дошкільні роки...»

2) Потребу у взаємодії щодо виховання дітей відчують сьогодні й педагоги, і батьки.

Однак на практиці переважають рестриктивна (обмежена), рідше деструктивна (та, яка підтримує) і розвивальна взаємодія між батьками і педагогами.

Причини обмеженої взаємодії:

на рівні управління ДНЗ:

- збереження традиційних парціальних відносин із сім'єю;
- відсутність нових підходів до побудови динамічної взаємодії, а відтак — неготовність орієнтувати педагогічний колектив на сучасні методи спілкування з батьками;
- відсутність розуміння цінності якісного управління цим процесом;

на рівні педагогічного колективу:

- низький рівень розуміння зв'язку між розвитком дитини і розвитком сім'ї;
- низький рівень розвитку діалогічного спілкування у взаєминах з батьками;
- відсутність необхідних знань та навичок організації спільної діяльності з батьками щодо виховання дітей;

на рівні сім'ї:

- захист свого сімейного світу від стороннього втручання;
- традиційне ставлення до дошкільного закладу як до інституту, що обслуговує сім'ю, а також який виконує функції виховання;
- вибір форм і змісту спілкування, що пропонує дошкільний заклад через відсутність досвіду спільної з педагогами проектної діяльності.

Методи вивчення родини – це інструменти, за допомогою яких накопичують, адаптують, узагальнюють дані, що характеризують родину, виявляють зв'язки та закономірності у вихованні дітей. Пропонуючи педагогам ДНЗ використовувати сучасні методи, методична служба акцентує їх увагу на вивченні та коригуванні педагогічної позиції батьків водночас.

Взаємодія педагогів з родиною:

- Соціально-педагогічна діагностика родини,
- Виявлення педагогами зон особливої уваги (загальних і приватних проблем родини), спільне з батьками осмислення результатів дослідження
- Спільне створення проекту і плану дій із прогнозуванням результатів для дитини, педагога, батьків,
- Виконання плану дій, спостереження за взаєминами «батьки-діти-педагоги»,
- Оцінювання педагогами і батьками отриманих результатів, порівняльний аналіз.

Паралельно методична служба відстежує якість взаємодії педагогів з батьками:

1. Вивчення професійних компетенцій педагогів (у системі «дошкільний заклад-родина»).
2. Виявлення зон особливої уваги методичної служби, спільне з педагогами обговорення проблем, створення проекту й плану дій щодо їх розв'язання.
3. Виконання плану, відстеження результатів.
4. Оцінювання результатів учасниками взаємодії, порівняльний аналіз.

Педагогічний колектив повинен розуміти необхідність постійного оцінювання якості взаємодії з родиною.

Подолати бар'єри на шляху розвитку взаємодії з родиною допомагають семінари-практикуми, тренінги, участь у проектах, рефлексивні години тощо.

3. Методичні рекомендації вихователям щодо взаємодії з родинами вихованців:

1. Для ефективної взаємодії дошкільного закладу з сім'єю важлива теоретична та практична підготовка вихователя до такої діяльності. У сучасних умовах педагог повинен володіти знаннями з психології сім'ї та батьківсько-дитячих стосунків, сімейної педагогіки та домашнього виховання, основ соціології сім'ї. Педагог повинен уміти реалізовувати методи та прийоми ефективної взаємодії з сім'єю та здійснювати диференційовану психолого-педагогічну просвіту батьків. Основне спрямування співпраці батьків та педагогів – всебічний та гармонійний розвиток дитини, подолання кризи сучасної сім'ї, відновлення традиційних цінностей.

2. Кожна сім'я функціонує за власними законами, за своїми закономірностями розвитку, становленням, розширенням та подоланням криз. Врахування цих знань дозволяє ефективно будувати спілкування з батьками, більш об'єктивно підходити до аналізу ситуацій взаємодії в кожному конкретному випадку. Для організації взаємодії дошкільного закладу і сім'ї необхідно пам'ятати, що особливості сімейного мікросоціуму можуть виступати як стабілізуючим фактором соціалізації дитини, так і проявами негативних явищ. Враховуючи зазначене, у ході співпраці з сім'єю варто спиратися на соціальне самопочуття сім'ї. Тому важливо систематично вивчати думку самих дошкільників і їх батьків про різні аспекти соціального життя своєї сім'ї.

3. Використання в роботі основних методів вивчення сім'ї (спостереження, анкетування, тестування, використання малюнку, ігрових методів та інші.) є важливою умовою реалізації диференційованого підходу до взаємодії з батьками, їхньої психолого-педагогічної просвіти. Вихователь повинен володіти основними методами та прийомами

вивчення сім'ї для виявлення соціального портрету сім'ї, визначення основних позицій батька та матері до своєї дитини (батьківський стиль виховання, цінність дитини та інше), вивчення рівня психолого-педагогічної культури сім'ї вихованців, виявлення наявності прагнення у батьків до педагогічної просвіти, вивчення думки батьків про діяльність дошкільного закладу, про зміст, методи та прийоми роботи, про результативність педагогічного процесу, про бажання та можливість включитися до навчально-виховного процесу.

4. Педагогу в роботі з сім'єю і в психолого-педагогічній просвіті батьків важливо вибудувати систему, в якій дві сторони взаємодії (ДНЗ і сім'я) є рівноправними, рівноцінними і автономними партнерами в забезпеченні всебічного розвитку дитини. Ефективна взаємодія вихователя і сім'ї сприяє підвищенню культури спілкування кожної із сторін.

5. Кожна творча ініціатива педагога до взаємодії з батьками повинна сприяти зміцненню, збагаченню та оздоровленню емоційних зв'язків дитини з дорослими. Зміст спілкування з батьками підпорядковується єдиній меті – досягненню взаємно щасливих та емоційно здорових стосунків дорослих і дітей. Важливо, щоб зміст спілкування з батьками дошкільників відображав специфіку сімейного виховання, розвиток та соціалізації дошкільника, а не дублював функції та методи суспільного виховання дитини.

6. Розвиток комунікативної культури батьків – обов'язкова умова ефективної взаємодії вихователя з батьками, натомість низький рівень комунікативності, а також відсутність у вихователя здібностей до емпатії, рефлексії та самоконтролю сприяють погіршенню якості ефективності взаємодії з сім'єю.

Орієнтовний зразок плану вивчення сім'ї

1 . Склад сім'ї, професії, освітній рівень батьків, інших дорослих членів сім'ї, які приймають участь у вихованні дитини.

2 . Загальна сімейна атмосфера, особливості взаємовідносин між членами сім'ї: стиль звертання один до одного; характер стосунків у сім'ї; своєрідна автономність кожного члена сім'ї.

3. Виховний потенціал сім'ї - культура побуту, режим, форма відпочинку, наявність бібліотеки, музичних інструментів, культура спілкування.

4. Суспільна позиція членів сім'ї - ставлення до соціуму, природи, до трудових і громадських обов'язків.

5. Виховна позиція сім'ї - усвідомлення цілей і завдань виховання, відповідальність за виховання дітей, форми і методи впливу на дітей, рівень педагогічної культури.

Методи діагностування сім'ї надзвичайно різноманітні. Використайте з членами родини та дітьми наступні: бесіда (методика контактної дії), анкетування батьків, малюнок дитини, спостереження, інтерв'ю тощо.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II – МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ З РОДИНОЮ

Лекція № 3.Форми взаємодії ЗДО з родинами

1. Зміст взаємодії ЗДО з родинами вихованців.
2. Традиційні форми взаємодії ЗДО з батьками.
3. Нетрадиційні форми взаємодії ЗДО з родинами.
4. Індивідуальні та групові форми роботи з батьками.

1) Сучасні умови діяльності дошкільних навчальних закладів висуває взаємодію з сім'єю на одне з провідних місць. На думку фахівців, спілкування педагогів і батьків повинно базуватися на принципах відкритості, взаєморозуміння та довіри.

2) Традиційними в ДНЗ склалися такі форми роботи з родиною:

Колективні – групові батьківські збори, групові консультації, конференції, семінари,

«круглі столи», педагогічні «вітальні», «школи» молодих батьків, батьківські клуби, дні відкритих дверей у ДНЗ, спільні з батьками дозвілля тощо.

Індивідуальні – педагогічні бесіди, індивідуальні консультації, педагогічні доручення, робота «скриньки довіри», відвідування родини тощо.

Наочно-інформаційні – дошки оголошень, інформаційні куточки, стенди, ширми, теки-пересувки, інформаційні бюлетені, довідники, брошури, журнали, відео фрагменти різноманітних видів дитячої діяльності, фотографії, виставки дитячих робіт тощо.

Відвідування родини дитини

Відвідування родини дитини багато дає для її вивчення, встановлення контакту з дитиною, її батьками, з'ясування умов виховання, якщо не перетворюється у формальний захід. Педагогові необхідно заздалегідь погодити з батьками зручний для них час відвідування, а також визначити мету свого візиту. Прийти до дитини додому - це прийти в гості. Виходить, треба бути в гарному настрої, привітним, доброзичливим. Варто забути про скарги, зауваження, не допускати критики на адресу батьків, їхнього сімейного господарства, способу життя, поради (одиничні!) давати тактовно, ненав'язливо. Поведінка і настрої дитини (радісний, розкутий, притихлий, збентежений, привітний) також допоможуть зрозуміти психологічний клімат родини.

День відкритих дверей

День відкритих дверей, будучи досить розповсюдженою формою роботи, дає можливість познайомити батьків з дошкільним закладом, його традиціями, правилами, особливостями освітньо-виховної роботи, зацікавити нею й залучити до участі. Проводиться як екскурсія по дошкільній установі з відвідуванням групи, де виховуються діти батьків, які прийшли. Можна показати фрагмент роботи дошкільної установи (колективна праця дітей, збори на прогулянку й ін.). Після екскурсії й перегляду завідувача або вихователів-методистів розмовляють з батьками, з'ясовують їхнє враження, відповідають на питання, які виникають.

Бесіди

Бесіди проводяться як індивідуальні, так і групові. І в тім і в іншому випадку чітко визначається мета: що необхідно з'ясувати, чим можемо допомогти. Зміст бесіди лаконічний, значимий для батьків, підноситься таким чином, щоб спонукати співрозмовників до висловлення. Педагог повинен уміти не тільки говорити, але й слухати батьків, виражати свою зацікавленість, доброзичливість.

Консультації

Звичайно складається система консультацій, які проводяться індивідуально або для підгрупи батьків. На групові консультації можна запрошувати батьків різних груп, що мають однакові проблеми або, навпаки, успіхи у вихованні (примхливі діти; діти з яскраво вираженими здібностями до малювання, музики). Цілями консультації є засвоєння батьками певних знань, умінь; допомога їм у розв'язанні проблемних питань. Форми проведення консультацій різні (кваліфіковане повідомлення фахівця з наступним обговоренням; обговорення статті, заздалегідь прочитаної всіма запрошеними на консультацію; практичне заняття, наприклад, на тему "Як розучувати з дітьми вірші").

Семінари-практикуми

Батьки, особливо молоді, мають потребу в придбанні практичних навичок виховання дітей. Їх доцільно запрошувати на семінари-практикуми. Ця форма роботи дає можливість розповісти про способи й прийоми навчання й показати їх: як читати книгу, розглядати ілюстрації, розмовляти про прочитане, як готувати руку дитини до письма, як вправляти артикуляційний апарат.

Батьківські збори

Батьківські збори проводяться групові й загальні (для батьків усього закладу). Загальні збори організовуються 2-3 рази на рік. На них обговорюють завдання на новий навчальний рік, результати освітньої роботи, питання фізичного виховання й проблеми літнього оздоровчого періоду й т.ін. На загальні збори можна запросити лікаря або

представника методичної служби міста. Передбачаються виступи батьків. Групові збори проводяться раз в 2-3 місяці. На обговорення виносять 2-3 питання (одне питання готує вихователь, по інших можна запропонувати виступити батькам або комусь із фахівців). Щорічно одні збори доцільно присвячувати обговоренню сімейного досвіду виховання дітей. Вибирається тема, злободенна для даної групи, наприклад, "Чому наші діти не люблять працювати?", "Як виховати у дітей інтерес до книги", "Телевізор - друг або ворог у вихованні дітей?".

Круглий стіл

Круглий стіл по проблемі інтелектуального розвитку дошкільників. У ньому беруть участь вихователь-методист, психолог, вихователі груп і інші фахівці. Учасники вільно спілкуються один з одним. Тематику подібних засідань можуть бути такі, як «Розвиток допитливості у дошкільників», «Розвиток мовлення», «Спеціальна готовність дитини до школи» і ін. Такі засідання можна провести в кожній віковій групі, ставлячи акценти на завданнях програми, за якою працює ДНЗ. Доцільно використовувати такі методи, як постановка дискусійних питань, аналіз педагогічних ситуацій, повідомлення фахівців з проблеми, обмін досвідом батьків, відповіді на їхні питання фахівців. Тут можна показати батькам відкрите (або відеозапис) заняття з дітьми, організувати виставку літератури для дітей і батьків по проблемі. Пропонується розкрити батькам сутність навчання дошкільників, його специфіку, яка полягає у використанні ігрових прийомів. Як наочність доречним буде відкрите заняття для батьків з дітьми або ж відеоматеріали фрагментів занять з математики, розвитку мовлення й ін., варто звернути увагу на дидактичний матеріал, методи навчання дітей, сюрпризні моменти на заняттях

Дискусія

Дискусія по проблемі, наприклад, розумового виховання дітей. Таку дискусію добре провести з батьками старшої групи, заздалегідь запросивши фахівців: учителів початкових класів, психолога, вихователів старшої групи. Можна використовувати такі методи, як постановка спірних питань, ознайомлення батьків з результатами тестування дітей, надання слова фахівцям, аналіз педагогічних ситуацій. Рекомендується проведення дискусій за аналогією з телевізійними «Ток – шоу»: наприклад, розподілити учасників на дві групи: перша – ті, хто вважає, що розумовий розвиток дитини - це вміння писати, рахувати, читати; друга – батьки з протилежною точкою зору. Головне – це всебічний розвиток дитини, її пізнавальна активність. Необхідно дати можливість висловитися представникам протилежних думок, надати слово фахівцеві, аргументувати правильну точку зору. Для підвищення інтересу слухачів до проблеми можна навести як приклад висловлювання дітей, продукти дитячої творчості, відеоролики й ін. Наприкінці підвести підсумок.

Усні журнали

Журнал складається з 3-6 сторінок, по тривалості кожна займає від 5 до 10 хвилин, таким чином, загальна тривалість становить 40 хвилин. Досить великий обсяг інформації, розміщений у відносно короткому відрізку часу становить значний інтерес для батьків. Кожна сторінка журналу - це усне повідомлення, яке може бути проілюстровано дидактичними посібниками, прослуховуванням магнітофонних записів, виставками виробів, малюнків, книг. Батькам заздалегідь пропонується література для ознайомлення з проблемою, практичні завдання, питання для обговорення. Ця форма може проводитися регулярно із заданими рубриками, які мають місце в тому або іншому журналі. Наприклад, «Поради фахівця», «Це цікаво знати», «Говорять діти» і ін.; рубрики наповнюються педагогічним змістом по темі. Наприклад, поради може дати психолог, соціальний педагог, лікарі, і інші фахівці. В «Усному журналі» висвітлюються актуальні проблеми інтелектуального розвитку дитини. Головне – зробити ці зустрічі неформальними, а зацікавити батьків, відповідати на хвилюючі їхні питання, не захоплюватися теорією питання, а підносити матеріал переконливо, доступно, опираючись на їхній досвід.

Наочні форми

роботи з батьками включають підготовку пам'яток, папок – пересувок, матеріалу на стендах, фотовиставки й ін. Наприклад, можна підготувати для батьків у письмовому вигляді показники розумового розвитку дітей по вікових групах або запропонувати наочний матеріал, на формування пам'яті, уваги, уяви, мислення, а також варіанти проведення дидактичних ігор з дітьми.

Брифінг

Зустріч, на якій коротенько викладається позиція по одному зі злободенних питань. Може проводитися вихователем-методистом, вихователем групи або фахівцем, що заздалегідь готується до відповіді на запитання по певній темі. Дозволяє максимально активізувати батьків. Дві команди, одна задає питання – інша відповідає; організатор задає питання – батьки відповідають.

Батьківські конференції

Основна мета конференції - обмін досвідом сімейного виховання. Батьки заздалегідь готують повідомлення, педагог при необхідності надає допомогу у виборі теми, оформленні виступу. На конференції може виступити фахівець. Його виступ дається "для запалу", щоб викликати обговорення, а якщо вийде, то й дискусію. Конференція може проходити в рамках однієї дошкільної установи, але практикуються й конференції міських, районного масштабів. Важливо визначити актуальну тему конференції ("Турбота про здоров'я дітей", "Прилучення дітей до національної культури", "Роль родини у вихованні дитини"). До конференції готуються виставка дитячих робіт, педагогічної літератури, матеріалів, які відбивають роботу дошкільних установ, і т.п. Завершити конференцію можна спільним концертом дітей, співробітників дошкільного закладу, членів родин.

Сімейні клуби

На відміну від батьківських зборів, в основі яких навчально-повчальна форма спілкування, клуб будує відносини з родиною на принципах добровільності, особистої зацікавленості. У такому клубі людей поєднує загальна проблема й спільні пошуки оптимальних форм допомоги дитині. Тематика зустрічей формулюється й запитується батьками. Сімейні клуби - динамічні структури. Вони можуть зливатися в один великий клуб або дробитися на більш дрібні, - все залежить від тематики зустрічі й задуму організаторів.

Бібліотека спеціальної літератури

Бібліотека спеціальної літератури - значна допомога в роботі клубів з проблем виховання, навчання й розвитку дітей. Педагоги стежать за своєчасним обміном, підбором необхідних книг, складають анотації новинок.

3) Нетрадиційні форми взаємодії з батьками (за Т.В.Кротовою)

"Батьківська пошта" і "Телефон довіри"

Це нетрадиційні форми спілкування з родиною. Враховується зайнятість батьків. Будь-який член родини має можливість у короткій записці висловити сумніви з приводу методів виховання своєї дитини, звернутися по допомогу до конкретного фахівця й т.п. Телефон довіри допомагає батькам анонімно з'ясувати які-небудь значимі для них проблеми, попередити педагогів про помічені незвичайні прояви дітей.

Бібліотека ігор (ігротека)

Нетрадиційна форма взаємодії з родиною. Оскільки ігри вимагають участі дорослого, це змушує батьків спілкуватися з дитиною. Якщо традиція спільних домашніх ігор прищеплюється, у бібліотеці з'являються нові ігри, придумані дорослими разом з дітьми.

Гурток "Працьовиті ручки"

Гурток "Працьовиті ручки" залучає бабусь. Техногенне та швидке сьогодення, а також тіснява або, навпаки, зайва розкіш сучасних квартир майже виключили з життя дитини можливість займатися ручною працею, виготовленням виробів. У приміщенні, де працює гурток, діти й дорослі можуть знайти все необхідне для художньої творчості: папір,

картон, покидькові матеріали й ін.

"Батьківська пошта"

- нетрадиційна форма спілкування з родиною. Враховується зайнятість батьків. Будь - який член родини має можливість у короткій записці висловити сумніви з приводу методів виховання своєї дитини, звернутися по допомогу до конкретного фахівця й т.п.

"Телефон довіри"

Телефон допомагає батькам анонімно з'ясувати які-небудь значимі для них проблеми, попередити педагогів про помічені незвичайні прояви дітей.

"Батьківські скриньки"

– форма роботи, яка дозволяє батькам анонімно звернутися до любого з фахівців дошкільного закладу з питаннями, які є для них актуальними, а працівникам ДНЗ своєчасно відреагувати на запит батьків, підготувавши консультацію, семінар або семінар-практикум.

Лекція № 4.Методика співпраці ЗДО з родиною

1. Групи батьків дітей, які відвідують ЗДО.
2. Принципи взаємодії з батьками.
3. Моніторинг ефективності роботи педагога ЗДО з родиною.

Програмовий зміст

1) Починати роботу з батьками необхідно з аналізу соціального складу батьків, їх настрою та очікувань від перебування дитини в дошкільному закладі. Проведення анкетування, особистих бесід на цю тему допоможе правильно побудувати роботу з батьками, надати їй ефективності, дібрати цікаві форми взаємодії з родиною.

Групи батьків дітей, які відвідують ДНЗ.

Перша група – це батьки, які дуже заклопотані на роботі, яким ДНЗ життєво необхідний. Незважаючи на це, вони чекають від нього належного догляду, повноцінного розвитку дитини, оздоровлення, навчання і виховання, а також організації змістовного дозвілля. Ця батьківська група навряд чи зможе через зайнятість активно відвідувати консультації, семінари, тренінги. За правильної організації взаємодії вони із задоволенням удома виготовлять разом із дитиною сімейну роботу на конкурс тощо.

Друга група – це батьки зі зручним графіком, які мають дідусів та бабусь, що допомагають у вихованні дітей. Діти із таких сімей могли б не відвідувати ДНЗ, але батьки не хочуть позбавляти дитину можливості спілкуватися з однолітками, розвитку та навчання. Завдання вихователя: не допустити, щоб ця батьківська група залишалася пасивними спостерігачами, слід активізувати їх педагогічні вміння, залучити до активної участі у житті ДНЗ.

Третя група – це сім'ї, у яких мама не працює. Ці батьки також чекають від ДНЗ цікавого спілкування для дитини, отримання навичок поведінки в колективі, дотримання режиму дня, навчання та розвитку. Завдання вихователя: призначити з цієї батьківської групи енергійних мам, які стануть членами батьківських комітетів й активними помічниками вихователів. Від цієї групи можна очікувати на допомогу в підготовці батьківських зборів, проведення свят, конкурсів тощо.

2) Принципи взаємодії з батьками:

1. Доброзичливий стиль спілкування педагогів із батьками. Позитивне налаштування на спілкування є тим самим міцним фундаментом, на якому заснована вся робота з батьківським колективом.

2. Індивідуальний підхід необхідний не лише в роботі з дітьми, але і з батьками. Вихователь, спілкуючись з батьками, має відчувати ситуацію, їх настрій, своєчасно підтримати чи заспокоїти, надати пораду або дієву допомогу.

3. Співпраця, а не наставництво. Сучасні батьки – це здебільшого освічені та свідомі батьки, тому позиція наставлень і звичайної пропаганди навряд чи буде успішною. Значно ефективним буде створення атмосфери взаємодопомоги та підтримки родини у складних педагогічних ситуаціях, демонстрація зацікавленості колективу ДНЗ в проблемах кожної

родини.

4. Грунтовна підготовка до проведення заходів із батьками. Головне в цій роботі – якість, а не кількість окремо взятих, не пов'язаних між собою заходів. Недостатньо підготований захід може негативно вплинути на імідж закладу в цілому.

5. Динамічність. ДНЗ повинен розвиватися, а не функціонувати, бути мобільною системою, швидко реагувати на зміни соціального складу батьків, їх потреби і виховні запити. Залежно від цього мають змінюватися форми і напрями роботи з родиною.

Основні завдання ДНЗ у роботі з батьками:

1. Вивчення родини дитини.
2. Залучення батьків до активної участі в житті ДНЗ.
3. Вивчення сімейного досвіду виховання і навчання дітей.
4. Просвіта батьків щодо педагогіки і дитячої психології.
5. Надання різнопланової допомоги та підтримки.

Отже, робота з батьками – це складова важливої та складної роботи вихователя, що потребує постійного підвищення професійного рівня, передбачає надання батькам допомоги в сімейному вихованні дітей та створенні необхідних умов для навчання і розвитку.

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра дошкільної освіти

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ****ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ ДНЗ З РОДИНАМИ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта
(назва)
спеціальність 012 Дошкільна освіта
(код та найменування)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
факультет Філології та масових комунікацій
(назва факультету)

Методичний супровід до робочої програми
Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами
для студентів ОПП Дошкільна освіта
Спеціальністю (напрямом підготовки) **012 Дошкільна освіта**

Укладач: Бухало О.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Теорія і методика співпраці ДНЗ з родиною» – є обґрунтування важливості соціальної ролі родини, особливості співпраці сімейного і суспільного дошкільного виховання, знайомство їх з видами, особливостями, функціями сучасної родини, розкриття змісту основних форм співпраці з родиною, знайомство з особливостями, сучасними тенденціями розвитку сімейного виховання, документами, що регламентують і регулюють сімейну політику України.

Завдання курсу:

1. Сприяти міцному усвідомленому засвоєнню студентами змісту і суті курсу «Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами», розумінню ролі родини і дошкільного закладу у виховання дошкільників;
2. Ознайомити зі змістом та основними формами співпраці з родинами в умовах дошкільного закладу і поза ним;
3. Ознайомити майбутніх вихователів із системою законодавчих документів, що регламентують сімейну політику і захищають дитинство.
4. Опанувати практичні методи та прийоми співпраці дошкільного закладу із родинами;
5. Виховувати прагнення й інтерес до організації взаємодії дошкільних закладів з родинами.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: початковий курс входить до складу нормативних дисциплін загальної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни. Успішне оволодіння програмою передбачає попереднє вивчення студентами таких навчальних дисциплін «Педагогіка загальна», «Психологія загальна», «Вступ до спеціальності», «Педагогіка загальна», «Основи педагогічної майстерності» тощо.

Результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:** теоретичні засади курсу «Теорія та методика співпраці ДНЗ з родиною»; стилі і типи сімейного виховання; основні форми роботи ДНЗ з батьками; **уміти:** планувати та проводити просвітницьку роботу з батьками дітей дошкільного віку з різних питань виховання і навчання.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти проблеми співпраці ДНЗ з родинами

Тема 1. Взаємодія родини та ДНЗ щодо виховання дошкільника.

Тема 2. Психолого-педагогічні умови взаємодії ДНЗ та родини.

Змістовий модуль 2. Методика співпраці дошкільних навчальних закладів з родиною

Тема 1. Роль дошкільної установи в підвищенні педагогічної культури сім'ї.

Тема 2. Моделі організації партнерської взаємодії з родиною.

Змістовий модуль 3. Робота з батьками в додаткових закладах дошкільної освіти

Тема 1. Умови успішної співпраці сім'ї і педагогів у додаткових закладах освіти.

Тема 2. Педагогічна підтримка сім'ї з дитиною раннього віку в групі короткочасного перебування

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Взаємодія родини та ДНЗ щодо виховання дошкільника	2	-
2.	Психолого-педагогічні основи та шляхи взаємодії сім'ї та ДНЗ.	2	2
3.	Моделі та форми організації партнерської взаємодії з сім'єю.	4	2
4.	Розвиток активності батьків у спільному з педагогами вихованні дітей.	2	2
5.	Професійна допомога педагогів закладів додаткової освіти дошкільників.	2	-
6.	Ранній педагогічний супровід та підтримка молодшої сім'ї	4	2
	Разом	16	8

Семінарське заняття 1.

Взаємодія родини та ДНЗ щодо виховання дошкільника . Становлення проблеми співпраці ДНЗ з родинами та психолого-педагогічні основи

1. Визначення цілей співпраці дошкільного навчального закладу і батьків дітей дошкільного віку.
2. Характеристика етапів становлення взаємодії ДНЗ з родиною.
3. Нова філософія взаємодії родини та дошкільного навчального закладу.
4. Взаємодія дошкільного навчального закладу та родини на сучасному етапі.
5. Причини обмеження взаємодії з родиною.
6. Вивчення родини та її виховного потенціалу.
7. Особливості взаємодії родини та дошкільного навчального закладу в зарубіжних країнах.

Практичне завдання:

За програмовим змістом першого семінарського заняття скласти кросворд чи тестування (від 10-ти питань) з ключем відповідей. Представити у зручній для сприймання формі.

Семінарське заняття 2.

Співпраця ДНЗ з батьками: шляхи взаємодії та педагогічна культура батьків

1. Історичні аспекти формування педагогічної культури у батьків.
2. Педагогічна культура батьків як компонент виховного потенціалу родини.
3. Значення педагогічної культури батьків у вихованні дітей.
4. Роль дошкільного навчального закладу в підвищенні педагогічної культури родини.
5. Зарубіжний досвід педагогічного всеобучу.
6. Взаємодія педагогів з родиною: критерії оцінки якості взаємодії з сім'єю.
7. Етапи взаємодії з родиною.
8. Особливості взаємодії дошкільних навчальних закладів з деякими типами родин.
9. Підготовка дитини до дошкільного навчального закладу в умовах родини.

Практичне завдання:

За програмовим змістом другого семінарського заняття скласти кросворд чи тестування (від 10-ти питань) з ключем відповідей. Представити у зручній для сприймання формі.

Семінарське заняття 3.

Моделі та форми організації партнерської взаємодії з родиною

1. Адлерівська модель виховання батьків.
2. Навчально-теоретична модель виховання батьків.
3. Модель чутливої комунікації виховання батьків.
4. Модель виховання батьків, заснована на трансактному аналізі.
5. Модель групових консультацій батьків.
6. Особливості сімейного виховання дошкільників.

7. Форми взаємодії дошкільного навчального закладу та родини на сучасному етапі.
8. Батьківський комітет в ДНЗ.
9. Захист прав дитини в родині.

Практичне завдання:

За програмовим змістом третього семінарського заняття скласти кросворд чи тестування (від 10-ти питань) з ключем відповідей. Представити у зручній для сприймання формі.

Семінарське заняття 4.

Робота з батьками в додаткових закладах дошкільної освіти

1. Необхідність залучення батьків до взаємодії.
2. Способи залучення батьків до співпраці.
3. Необхідність професійної допомоги родинам дошкільників.
4. Умови успішної співпраці родини і педагогів у додаткових закладах освіти.
5. Етапи процесу освіти батьків у додаткових закладах освіти.
6. Форми роботи з родинами дошкільників у додаткових закладах освіти.
7. Цілі і задачі учасників педагогічного процесу у додаткових закладах освіти.

Практичне завдання:

За програмовим змістом четвертого семінарського заняття скласти кросворд чи тестування (від 10-ти питань) з ключем відповідей. Представити у зручній для сприймання формі.

Семінарське заняття 5.

Ранній педагогічний супровід та підтримка сім'ї

1. Супровід і підтримка родини, що чекає дитину і родину з немовлям.
2. Педагогічна підтримка родини з дитиною раннього віку в групі короткочасного перебування.
3. Характеристика сімейної групи.
4. Умови успішного функціонування сімейної групи.

Практичне завдання:

За програмовим змістом п'ятого семінарського заняття скласти кросворд чи тестування (від 10-ти питань) з ключем відповідей. Представити у зручній для сприймання формі.

ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Становлення проблеми співпраці ЗДО з родинами	7	11
2	Психолого-педагогічні основи взаємодії сім'ї та ЗДО.	8	11
3	Педагогічна культура батьків.	7	11
4	Співпраця ЗДО з батьками: шляхи взаємодії.	8	11
5	Моделі організації партнерської взаємодії з сім'єю.	7	12
6	Форми організації партнерської взаємодії з сім'єю.	8	11
	Разом	45	67

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

1. За книгою М.Г. Стельмаховича «Народна педагогіка» (чи іншим джерелом) виписати народні прислів'я та приказки про родинне виховання.
2. Занотувати особливості виховної роботи в родинах різних типів (за педагогікою В.О.Сухомлинського) та розкрити значимість такого аспекту для вихователя дошкільного навчального закладу.
3. Складіть схему «Компоненти виховного потенціалу сім'ї» та дайте їх характеристику.
4. Написати анотації статей, в яких розглядаються проблеми взаємодії працівників дошкільних навчальних закладів з батьками.
5. Скласти каталог монографій, підручників, посібників сучасних науковців з даної проблеми.
6. Навести приклади ситуацій в яких виникають труднощі в працівників дошкільних навчальних закладів у роботі з батьками.
7. Розкрити поняття «педагогічний такт» у співпраці з родинами.
8. Розробити рекомендації для матері, яка одна виховує дитину.
9. Розкрийте тезу про «відкритість» дитячого садка з точки зору участі батьків у роботі дошкільного закладу.
10. Записати і проаналізувати приклади рефлексії батьків, які спостерігали під час педагогічної практики.
11. Створити мультимедійну презентацію для батьків на тему: «Сучасна іграшка для моєї дитини».
12. Складіть анкету для батьків, на основі якої можна було б визначити, чи знають вони свою дитину.
13. Розробіть сценарій проведення нетрадиційної форми взаємодії вихователів з батьками.
14. Підберіть відповідну літературу для вихователя по формуванню у батьків навичок педагогічної рефлексії.
15. Навести приклад конфліктних ситуацій між батьками та дітьми за якими ви спостерігали на практиці. Запропонувати варіанти вирішення їх.
16. Скласти задачі про спілкування працівників дошкільних навчальних закладів з родинами.
17. Складіть перелік правил проведення «домашньої педради».
18. Проаналізуйте форми роботи з батьками, які ви використовували або спостерігали під час навчальної практики.
19. Які складові педагогічної культури батьків ви б хотіли втілити у своїй майбутній сім'ї? Відповідь обґрунтуйте.
20. Розробити сценарій проведення батьківських зборів на тему: « Дитина – гість у нашому домі» та підготувати матеріали (тези виступів, ескізи наочності).

Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ захистом творчого проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид творчої роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями з корекційної педагогіки та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента. З даної дисципліни студент виконує індивідуально-дослідне завдання (творчий проект) за результатами вивчення змістових модулів.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу.

Вид ІНДЗ – творчий проект. ІНДЗ має бути стислим, носити оглядовий характер. Повинно бути представлено у зручній для сприймання формі, бажано у вигляді мультимедійної презентації (PowerPoint, MovieMaker).

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.

Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1	Обґрунтування актуальності обраної теми	1
2	Логіка викладення матеріалу	2
3	Визначення сучасного стану проблеми, її перспективність	2
4	Обізнаність у науковій та методичній літературі, широта представлених авторських позицій	2
5	Обґрунтування власної позиції	2
6	Оформлення роботи	1
	Разом	10

Характеристика рівнів виконання ІНДЗ:

Високий рівень виконання (10-9 балів): робота містить всі структурні компоненти. Найважливіша аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, логічні. Найважливіше власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (8 – 7балів): Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацювати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (6 - 4 балів): студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (3-0 балів): Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

Теми ІНДЗ:

1. Використання надбань української етнопедагогіки у сімейному вихованні дітей.
2. Сім'я як соціальний інститут формування особистості в історії педагогіки.
3. Виховний потенціал сім'ї у формуванні особистості дитини- дошкільника.
4. Взаємозв'язок соціальних і виховних функцій сім'ї в сучасних умовах.
5. Використання досвіду сім'ї Нікітіних у вихованні дітей.
6. Роль родинних традицій у вихованні дітей.
7. Специфіка впливу батька й матері на формування особистості дитини.
8. Роль взаємин з матір'ю у формуванні готовності дитини сприймати соціальний досвід.
9. Роль стосунків з членами родини у вихованні інтересу дошкільника до людей.
10. Роль бабусі й дідуся у сімейному вихованні.
11. Спільна діяльність дорослих і дітей як чинник формування позитивних взаємин у сім'ї.
12. Педагогічні умови забезпечення емоційного комфорту дитини в сім'ї.
13. Взаємодія дитячого садка з батьками у трудовому вихованні дітей.
14. Взаємодія дитячого садка з батьками у вихованні морально-вольових якостей дітей.
15. Роль сім'ї у вихованні пізнавальних інтересів і допитливості дитини.
16. Співробітництво дитячого садка з сім'єю в естетичному вихованні дітей.
17. Формування у батьків гуманістичної виховної позиції.
18. Шляхи розв'язання конфліктів між батьками та дітьми у сім'ї.
19. Формування педагогічної рефлексії як складової педагогічної культури батьків.
20. Робота педагога з батьками по вихованню взаємин дітей у сім'ї.
21. Спільна робота дитячого садка і сім'ї по вихованню дошкільників на традиціях українського народу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонова Т., Волкова Е., Мишина Н. Проблема и поиск современных форм сотрудничества педагогов детского сада с семьей ребенка // Дошкольное воспитание. 1998. № 6.
2. Арнаутова Е.П. Основы сотрудничества педагога с семьей дошкольника. М., 1994.
3. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
4. Белкин А.С. Ситуация успеха. Как ее создать. М., 1991.
5. Белкин А.С. Знаете ли вы своего ребенка? М., 1986.
6. Бениаминова М.В. Воспитание детей. М., 1981.
7. Беленька Г.В., Богініч О.Я., М.А. Машовець. Здоров'я дитини від родини. Як виховати в сім'ї здорову дитину від народження до повноліття. – К.: 2006.
8. Взаємодія ДНЗ та сім'ї / уклад. О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна — Х. : Вид. група «Основа», 2013. – 222, [2] с. – (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).
9. Воспитание дошкольника в семье: Вопросы теории и методики / Под ред. Т.А. Марковой. М., 1979.
10. Воспитатели и родители: из опыта работы / Сост. Л.В. Загик, М.В. Иванова. М., 1985.
11. Григорьева И., Козлова Л. Как мы работаем с родителями // Дошкольное воспитание. 1998. № 9.
12. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років (3-тє видання, доопрацьоване і доповнене) / наук.кер. проекту: О.В. Огневюк, К.І. Волинець, наук. кер. програмою: О.В. Проскура та ін.. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
13. Загик Л.В., Куликова Т.А., Маркова Т.А. и др. Воспитателю о работе с семьей: Пособие для воспитателя детского сада / Под ред. Н.Ф. Виноградовой. М., 1989.
14. Зверева О.Л., Ганичева А.Н. Семейная педагогика и домашнее воспитание. М., 1999.
15. Иванова Г.М., Краснова СП. В детском саду — как дома. Волгоград, 2000.
16. Каньоса Н.Г. Навчально-методичний підготовлено відповідно до чинної програми курсу «Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами» підготовки спеціаліста галузі знань 0101 Педагогічна освіта 6.010101 «Дошкільна освіта».
17. Карпенко И.А., Петровский В. А. Контакт между воспитателем и родителями как условие преемственности между детским садом и школой. Лиепая, 1986.
18. Киреева Л.А., Мамайчук И.И. Психолого-педагогическая помощь семье. Л., 1986.
19. Ковалев СВ. Психология семейных отношений. М., 1987.
20. Ковалев СВ. Психология современной семьи. М., 1985.
21. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: У 3-х томах Том І. Основи родинних взаємовідносин. – Івано-Франківськ, 2006. – 288 с.
22. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей – Практика управління дошкільним закладом, 2014 – № 4 – с. 7-15.
23. Корчак Я. Как любить ребенка. М., 1990.
24. Куликова Т.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание. М., 1999.
25. Ладивір С. Родинні джерела духовності // Дошкільне виховання, 2012 - №5 – с. 6-9.
26. Лесгафт П.Ф. Семейное воспитание ребенка и его значение. М., 1991.

27. Маленкова Л.И. Педагоги, родители и дети (воспитателю, классному руководителю о работе с родителями). М., 1994.
28. Манилюк Ю. Оптимальна модель педагогічної взаємодії у дитсадку // Дошкільне виховання, 2012. – С. 11-14.
29. Манина И., Рожкова Т. Дети, воспитатели, родители // Дошкольное воспитание. 2001. № 1.
30. Минияров В.М. Психология семейного воспитания (диагностико-коррекционный аспект). М.; Воронеж, 2000.
31. Никитин Б.П., Никитина Л.А. Мы, наши дети и внуки. М., 1989.
32. Никитина Л.А. Мама или детский сад. М., 1990.
33. Сухарева Л.С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. – Х.: Вид. група „Основа”: „Тріада”, 2008. – 128 с. (Серія: „ДНЗ. Вихователю”.)
34. Сухомлинский В. Как воспитать настоящего человека // В. Сухомлинский. Избранные произведения в пяти томах. – К : Рад. шк., 1979. – Т. 2. – С.159-44.
35. Товкач І.Є. Хочу бути мамою, хочу бути татом. Навч. – метод. посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 368 с.

**ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ.
ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ**

Модульна контрольна робота

П.І.Б. студента _____

Дата виконання _____

Варіант 1

Вказівки: усі завдання мають п'ять варіантів відповідей. Позначте умовною позначкою клітинку, яка відповідає правильній відповіді.

1. Кому належить провідна роль у вихованні дітей?

- а) Родині;
- б) дитячому садку;
- в) школі;
- г) дитячому майданчику;
- д) родичам.

2. Укажіть, з якого документа така цитата:

«Батьки або особи, які замінюють їх, зобов'язані постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних здібностей; поважати гідність дитини, виховувати працелюбність, почуття доброти, милосердя, шанобливе ставлення до сім'ї, старших за віком, державної і рідної мов, до народних традицій і звичаїв».

- а) Типове положення про ДНЗ;
- б) підручник з педагогіки;
- в) Конституція України;
- г) Громадянський кодекс України;
- д) Закон України «Про загальну середню освіту».

3. Визначте достовірність висловлювання: «Сімейному вихованню необхідна наукова основа».

- а) Правильне;
- б) швидше правильне, ніж неправильне;
- в) правильне для родин, діти яких відвідують дитячий садочок;
- г) швидше неправильне, ніж правильне;
- д) неправильне.

4. Сім'я — це...:

- а) найважливіший інститут соціалізації дитини, історично конкретна система взаємин між подружжям, батьками й дітьми;
- б) люди, що перебувають у шлюбі;
- в) діти та їх батьки;
- г) спілка дорослих, яка має намір захищати й задовольняти елементарні потреби дітей;
- д) біосоціальна структура, яка захищає від голоду і психічної депривації дітей.

5. Сімейні відносини — це система відносин між соціумом, подружжям, батьками і дітьми, до якої входять...:

- а) подружні відносини;
- б) дитячо-батьківські відносини;
- в) сибсові (між братами та сестрами) відносини;
- г) батьківські (взаємовідносини між подружжям як батьками) відносини;
- д) усі відповіді є правильними.

6. Викресліть зайве: «Родина виконує такі функції...»:

- а) репродуктивну;
- б) господарчо-побутову;
- в) виховну;
- г) заохочувальну;
- д) соціального контролю.

7. Оберіть поняття, яке не характеризує форми родини.

- а) Нуклеарна;
- б) повна;
- в) розширена;
- г) неповна;
- д) неадекватна.

8. Назвіть фактор, який спричиняє виникнення неврозів у дітей.

- а) Розлучення батьків;
- б) приватні заохочення;
- в) тривалі прогулянки;
- г) зауваження;
- д) відвідування бабусь та дідусів.

9. Що таке соціально незахищена родина?

- а) Родина соціального ризику;
- б) родина, яка не отримує від держави і суспільства необхідної допомоги для виконання її функцій;
- в) родина у стані розлучення;
- г) неповна родина;
- д) малозабезпечена родина.

10. Дослідженнями учених доведено, що провідними факторами формування особистості дитини у родині є...:

- а) турбота батьків про здоров'я дитини;
- б) матеріальне забезпечення родини;
- в) єдність вимог до дітей;
- г) втручання співробітників дитячого садочка;
- д) відсутність обов'язків у дитини в сім'ї.

11. Типовою помилкою у сучасній теорії сімейного виховання дітей вважають...:

- а) соціальний приклад;
- б) використання заохочень та покарань;
- в) спільне проживання з бабусями та дідусями;
- г) неправильний режим дня;
- д) появу другої дитини.

12. Особливістю формування у дітей дошкільного віку уявлення про родину є наявність одразу трьох сполучних категорій єдності...:

- а) єдності вимог до умов виховання;
- б) єдності житла, єдності господарчої та єдності походження, тобто власне родинний зв'язок;
- в) єдності походження;
- г) єдності інтелекту й афекту;

д) єдності матері й дитини.

13. Сімейна педагогіка — це наука про...:

- а) виховання дітей у родині;
- б) взаємовідносини між дітьми і батьками;
- в) взаємодія між подружжям у родині;
- г) міжособистісні стосунків між поколіннями у родині;
- д) соціальне призначення родини.

14. Викресліть одну з ознак гармонійної сім'ї, яка їй не відповідає.

- а) Усі члени родини спілкуються між собою;
- б) усі члени родини вміють слухати одне одного, у суперечках враховується думка кожного;
- в) члени родини вміють розподілити й виконати обов'язки іншого члена у випадку необхідності;
- г) постійні суперечки й конфлікти між членами родини;
- д) поєднання любові, дружби й відповідальності у відносинах між батьками.

15. Показник кризи сім'ї у сучасному суспільстві — це...:

- а) ранній вік вступу до шлюбу;
- б) емоційний характер стосунків між подружжям;
- в) окреме проживання молодої родини від бабусь та дідусів;
- г) збільшення господарчо-побутових проблем;
- д) зниження народжуваності.

16. Назвіть метод, який не стосується методів вивчення родини.

- а) Спостереження за спілкуванням дітей і батьків;
- б) анкетування;
- в) бесіда;
- г) запит до правоохоронних органів;
- д) вивчення сімейної історії.

17. О беріть правильну відповідь.

- а) Спілкування педагога з батьками має бути повчальним, категоричним;
- б) спілкування з батьками будується на основі діалогу;
- в) педагог звертається до батьків на основі наказу «згори»;
- г) педагог відзначає недоліки у вихованні дитини;
- д) педагог говорить про недоліки виховання у присутності інших батьків.

18. Виділіть етап, який не входить до методичної роботи з кадрами стосовно проблеми спілкування вихователів із батьками.

- а) Консультування;
- б) педагогічна рада;
- в) контроль;
- г) діагностика;
- д) планування.

19. До традиційних форм спілкування педагога із сім'єю належать...:

- а) конференція;
- б) телефон довіри;
- в) КВК;
- г) батьківські збори;

д) «круглий стіл».

20. Новий підхід до роботи педагога з батьками — це...:

- а) спілкування на основі діалогу;
- б) надання права вирішального голосу у визначенні ефективних методів і прийомів виховання;
- в) вказівка на прорахунки й недоліки у вихованні;
- г) повчальний стиль спілкування;
- д) відмова від критики співрозмовника.

21. До нетрадиційних форм спілкування педагога із батьками належить...:

- а) інформаційний стенд;
- б) бесіда;
- в) консультація;
- г) відкрите заняття з дітьми;
- д) «Усний журнал».

22. До наочних форм роботи з батьками у ДНЗ належить...:

- а) підготовка папок-пересувок;
- б) доповідь;
- в) засідання;
- г) дискусія;
- д) листування.

23. Що з перерахованого належить до методів активізації батьків?

- а) Наведення прикладів з досвіду виховання дітей;
- б) використання наочності;
- в) підбір літератури й розв'язання педагогічних задач;
- г) організація виставок для батьків;
- д) усі відповіді є правильними.

24. Охарактеризуйте принцип доступності у домашньому навчанні дитини.

- а) Зміст домашнього навчання будується так, щоб відображати актуальний рівень розвитку дитини, тобто той рівень, на якому пізнавальні задачі є доступними для неї;
- б) дитина навчається тільки тому, що їй цікаво;
- в) навчання здійснюється вдома, а не у дитячому садочку;
- г) навчання здійснюється послідовно;
- д) усі іграшки та предмети повинні знаходитися у зоні досяжності для дитини.

25. Призначення дозвільних методів роботи із батьками полягає у тому, щоб...:

- а) охарактеризувати дитину;
- б) надати рекомендації батькам;
- в) встановити емоційний контакт між батьками і вихователями ДНЗ, підтримати його між дітьми і батьками;
- г) проаналізувати позитивний досвід домашнього виховання й навчання дитини;
- д) проаналізувати ситуації.

Варіант 2

Вказівки: усі завдання мають п'ять варіантів відповідей. Позначте умовною позначкою клітинку, яка відповідає правильній відповіді.

1. Вкажіть, з якого документа така цитата: «Батьки або особи, які їх замінюють, зобов'язані виховувати повагу до національних, історичних культурних цінностей українського народу, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання та навколишнього природного середовища, любов до України».

- а) Закон України «Про загальну середню освіту»;
- б) Декларація прав дитини;
- в) Конституція України;
- г) підручник з педагогіки;
- д) Кримінальний кодекс.

2. Сімейне право — галузь права, яка регулює умови...:

- а) і порядок вступу до шлюбу, його припинення й визнання недійсним;
- б) вступу до шлюбу;
- в) розірвання шлюбу;
- г) домашньої освіти;
- д) виховання дітей у родині.

3. Основним актом, який регулює відносини сімейного права, є...:

- а) Конституція України;
- б) Сімейний кодекс;
- в) Конвенція про права дитини;
- г) Декларація прав дитини;
- д) договір між дітьми та батьками.

4. Сімейні стосунки — це система взаємовідносин між...:

- а) подружжям як батьками;
- б) подружжям;
- в) дітьми і батьками;
- г) братами і сестрами;
- д) соціумом, подружжям, батьками і дітьми.

5. Назвіть основні проблеми, які стоять перед державою у галузі соціального захисту родини.

- а) Необхідність відродження духовно-моральних основ сім'ї;
- б) охорона материнства й дитинства;
- в) підсилення відповідальності сім'ї за виховання дітей;
- г) соціальна підтримка малозабезпечених сімей;
- д) усі відповіді є правильними.

6. Оберіть правильне висловлювання, яке стосується особливостей домашнього виховання в Україні наприкінці XVII — початку XVIII ст.

- а) У той час ще не було спеціальних навчальних закладів з підготовки вихователів-гувернерів і їх виписували з-за кордону;
- б) у той час вихователів-гувернерів готували вищі навчальні заклади;
- в) у той час вихователів-гувернерів готували монастирі;
- г) у той час вихователів-гувернерів готували жіночі гімназії;
- д) у той час ще не було спеціальних навчальних закладів з підготовки вихователів-гувернерів, і тому домашнім вихованням дітей не займалися.

7. Продовжте речення: «На сучасному етапі гувернерство — це...»:

- а) данина моді;
- б) засіб витиснення дитячих садочків із системи громадських інститутів;

- в) засіб відродження суспільства;
- г) принцип класифікації сімей;
- д) нове соціально-педагогічне явище.

8. Що таке сім'я «соціального ризику»?

- а) Сім'я, яка має дітей підліткового віку;
- б) кримінальна сім'я;
- в) сім'я, яка має складні проблеми у створенні сприятливих умов для життя і повноцінного розвитку її членів;
- г) сім'я біженців з гарячих точок;
- д) сім'я після розлучення.

9. Дієвість, силу, стійкість результатів сімейного виховання забезпечують....:

- а) глибоко емоційний, інтимний характер сімейного виховання;
- б) постійність і тривалість виховних впливів матері, батька, інших членів родини у різноманітних життєвих ситуаціях;
- в) повторюваність виховних впливів з дня у день;
- г) наявність об'єктивних можливостей для включення дітей у побутову, господарчу, виховну діяльність родини;
- д) усі відповіді є правильними.

10. Основою сімейного виховання є...:

- а) народна педагогіка;
- б) ЗМІ;
- в) дистанційне навчання;
- г) спеціальна освіта дорослих;
- д) освіта співробітників ДНЗ.

11. Назвіть метод дослідження уявлень про структуру родини у дітей.

- а) Намальований дитиною власний портрет;
- б) малюнок родини;
- в) спостереження за тим, хто забирає дитину з дитячого садочка;
- г) спостереження за батьками;
- д) бесіда із вихователем.

12. Назвіть метод, який не стосується методів вивчення сімейної історії.

- а) Спостереження;
- б) бесіда;
- в) анкетування;
- г) інтерв'ю з батьками;
- д) лабораторний експеримент.

13. Які питання з'ясовують у ході вивчення сімейної історії?

- а) Склад сім'ї та важливі для сім'ї люди;
- б) проблеми сімейного виховання;
- в) значні події у житті сім'ї;
- г) сімейні взаємини і ролі;
- д) усі відповіді є правильними.

14. Знайдіть найбільш точну відповідь: «Сімейне виховання — це...»:

- а) виховання дітей в умовах сім'ї;
- б) більш або менш усвідомлені зусилля з метою вирощування дитини;

- в) керована система взаємовідносин і взаємодій батьків з дітьми, спрямована на досягнення бажаних результатів;
- г) засіб сімейної освіти;
- д) форма загальноосвітньої підготовки в сім'ї.

15. Сімейні збори — це...:

- а) мета сімейного виховання;
- б) метод сімейного виховання;
- в) засіб сімейного виховання;
- г) форма сімейного виховання;
- д) результат сімейного виховання.

16. Домашнє виховання — це...:

- а) домашня освіта;
- б) синонім сімейного виховання;
- в) синонім домашнього навчання;
- г) сімейна педагогіка;
- д) усі відповіді є правильними.

17. Що належить до нетрадиційних форм спілкування педагога з батьками?

- а) Збори;
- б) конференції;
- в) конкурси;
- г) інформаційні стенди;
- д) бесіди.

18. Що належить до традиційних форм спілкування педагога з батьками?

- а) Телефон довіри;
- б) ток-шоу;
- в) конкурси;
- г) вікторини;
- д) консультації.

19. Оберіть правильну відповідь.

- а) Стосунки педагога з батьками будуються за типом партнерських;
- б) педагог повинен використовувати авторитарні методи;
- в) педагог повинен використовувати ліберальні методи;
- г) педагог повинен використовувати традиційні методи спілкування з батьками;
- д) педагог повинен використовувати нетрадиційні методи спілкування з батьками.

20. Знайдіть принцип, що не відповідає сучасним принципам встановлення контактів із батьками.

- а) Партнерство;
- б) спілкування на основі діалогу;
- в) розвивальна спрямованість спілкування;
- г) відкритість ДНЗ;
- д) спілкування «згори донизу».

21. Охарактеризуйте принцип діяльнісного підходу у домашньому навчанні дитини.

- а) Підхід до дитини у процесі предметно-розвивальної взаємодії з ним;
- б) підхід до дитини у процесі ігрової взаємодії з ним;
- в) підхід до дитини, який полягає в обліку дидактичних принципів під час побудови

індивідуального заняття з ним;

г) не тільки підхід до дитини, а й до дорослого, тому що побудова заняття із сином чи донькою включає діяльність дорослих, яка вимагає обдуманого ставлення до взаємодії з дитиною;

д) підхід до дорослого, який вимагає постійної самоосвіти.

22. До методів активізації батьків належить...:

а) доповідь педагога;

б) наведення прикладів;

в) ігнорування дитини;

г) діагностика;

д) контроль.

23. Які форми роботи виділяють у взаємодії педагогів із сім'єю?

а) Індивідуальні;

б) підгрупові;

в) колективні;

г) традиційні і нетрадиційні;

д) усі вищеперераховані.

24. До пізнавальних форм спілкування з батьками не належать...:

а) збори;

б) консультації;

в) «Усні журнали»;

г) фольклорні свята;

д) брейн-ринг.

25. Складання програми педагогічної просвіти батьків спирається на урахування...:

а) інтересів батьків;

б) інтересів вихователів;

в) потреб батьків у педагогічних заняттях;

г) вимог Державного освітнього стандарту;

д) типів сімей.

Питання для підготовки до екзамену

1. Мета та завдання освіти батьків.
2. Етапи становлення взаємодії ДНЗ з сім'єю.
3. Нова філософія взаємодії сім'ї і дошкільної установи
4. Взаємодія дитячого садка і сім'ї на сучасному етапі
5. Причини обмеження взаємодії з сім'єю. Вивчення сім'ї її виховного потенціалу.
6. Особливості взаємодії сім'ї і дошкільної установи в зарубіжних країнах
7. Історичні аспекти формування педагогічної культури у батьків
8. Педагогічна культура батьків як компонент виховного потенціалу сім'ї
9. Значення педагогічної культури батьків у вихованні дітей
10. Роль дошкільної установи в підвищенні педагогічної культури сім'ї
11. Зарубіжний досвід педагогічного всеобучу
12. Взаємодія педагогів з сім'єю: критерії оцінки якості взаємодії з сім'єю.
13. Етапи взаємодії з сім'єю
14. Особливості взаємодії дошкільних установ з деякими типами сімей
15. Підготовка дитини до дошкільної установи
16. Адлеровська модель виховання батьків
17. Модель особистісної комунікації
18. Модель, заснована на трансактному аналізі
19. Модель групових консультацій
20. Особливості сімейного виховання дошкільників
21. Форми взаємодії дитячого садка і сім'ї на сучасному етапі
22. Захист прав дитини в сім'ї.
23. Необхідність залучення батьків до взаємодії
24. Способи залучення батьків до співпраці
25. Необхідність професійної допомоги сім'ям дошкільників.
26. Етапи процесу освіти сім'ї дошкільників в установах додаткової освіти.
27. Форми роботи з сім'ями дошкільників в установах додаткової освіти.
28. Цілі і задачі учасників педагогічного процесу в установах додаткової освіти.
29. Супровід і підтримка сім'ї, що чекає дитину і сім'ї з немовлям.
30. Педагогічна підтримка сім'ї з дитиною раннього віку в групі короткочасного перебування.
31. Характеристика сімейної групи.
32. Умови успішного функціонування сімейної групи.
33. Зміст та завдання індивідуальної роботи ДНЗ з батьками.
34. Організація адаптації батьків до ДНЗ.
35. Педагогічні бесіди з батьками, їх зміст та організація.
36. Консультації для батьків – одна з ефективних форм індивідуальної роботи
37. Групові батьківські збори та їх виховне значення.
38. Загальні батьківські збори як одна з головних форм роботи з батьками.
39. Завдання та зміст роботи батьківського комітету.
40. Батьківська конференція – одна із форм пропаганди педагогічних знань.
41. Проблема взаємодії ДНЗ з батьками у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях.
42. Дискусія як форма роботи ДНЗ з батьками.
43. Батьківський куточок та його значення у роботі ДНЗ з родиною.
44. Лекції для батьків, їх тематика та зміст.
45. Стенди для батьків та їх виховне значення.
46. Тематичні виставки, їх виховне значення у роботі з батьками.
47. Папки-пересувки як одна із форм наочної пропаганди педагогічних знань
48. Роль дошкільного навчального закладу у підвищенні педагогічної культури сім'ї.
49. Методична служба: її організація, зміст роботи та значення.
50. Форми роботи з батьками, діти яких не відвідують ДНЗ.

51. Моніторинг ефективності роботи педагога ДНЗ з родиною.
52. Форми роботи психолога з батьками в ДНЗ.
53. Державні та нормативні документи про взаємодію дошкільного навчального закладу з сім'єю.
54. Мета, завдання та зміст роботи завідувача ДНЗ з батьками.
55. Характеристика пізнавальних форм взаємодії ДНЗ з батьками.
56. Традиційні форми роботи ДНЗ з батьками.
57. Нетрадиційні форми роботи ДНЗ з батьками.

Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни «Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами»

з/п №	Найменування навчальної дисципліни	Автор підручника (навчального посібника тощо)	Найменування підручника (навчального посібника тощо)	Найменування видавництва, рік видання	Кількість примірників
1.	«Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами»	Беленька Г.В., Богініч О.Я., М.А. Машовець	Здоров'я дитини від родини. Як виховати в сім'ї здорову дитину від народження до повноліття.	К.: 2006	-
2.	«Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами»	О. А. Рудік, І. В. Молодушкіна	Взаємодія ДНЗ та сім'ї	Х. : Вид. група «Основа», 2013. – 222, [2] с. – (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»)	-
3.	«Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами»	Сухарева Л.С.	Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників.	Х.: Вид. група „Основа”: „Тріада”, 2008. – 128 с. (Серія: „ДНЗ. Вихователю”)	-
4.	«Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами»	Товкач І.Є.	Хочу бути мамою, хочу бути татом. Навч. – метод. посібник	К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 368 с.	-